

Thủ tướng thăm châu Âu về xử Đoàn Trang thế nào?

Phân tích của Trần Bình

03/11/2021

Việt Nam thừa biết, châu Âu có hai nhược điểm: cả tin và đã làm ăn thì “máu tham hễ thấy hơi đồng” là OK. Thủ tướng Phạm Minh Chính đang kêu gọi châu Âu đầu tư. Vì thế, chính quyền “hoãn binh”, chưa xử Phạm Đoàn Trang, người được giải thưởng “Tác động” của RFS. Nhưng đi châu Âu về, Đảng có cho xử nặng hơn?

Hình minh họa: Thủ tướng Phạm Minh Chính và nhà báo Phạm Đoàn Trang /AFP/RFA edit

Phạm Đoàn Trang là ai?

Ngày 29/10/2021, các chuyên gia độc lập về nhân quyền của Liên Hiệp Quốc (LHQ) đã kêu gọi Chính phủ Việt Nam trả tự do “ngay lập tức và vô điều kiện” cho bà Phạm Đoàn Trang, nhà tranh đấu nhân quyền, đang phải đối mặt với tội danh “tuyên truyền chống nhà nước” với án tù cao nhất có thể lên đến 12 năm. Theo thông báo của Hội đồng

Nhân quyền LHQ, có trụ sở tại Genève, nhóm các báo cáo viên đặc biệt của LHQ cho biết, bà Phạm Đoan Trang là “nạn nhân mới nhất của việc chính quyền sử dụng các cáo buộc mơ hồ về tội tuyên truyền chống Nhà nước, để bắt bớ các nhà văn, nhà báo, nhà bảo vệ nhân quyền, hình sự hóa việc thực hiện quyền tự do phát biểu ý kiến và chia sẻ thông tin”. Bà Phạm Đoan Trang bị bắt vào tháng 10/2020, đang bị giam tại Trại tạm giam số 1, Hà Nội. Bà Trang bị tạm giam hơn một năm mới được phép gặp luật sư, nhưng nay vẫn chưa được tiếp xúc với gia đình. Phiên tòa xử Phạm Đoan Trang ban đầu dự kiến vào ngày 4/11 đã bị hoãn và sẽ diễn ra trong những tuần tới. Vấn đề là Đảng có xử nặng hơn không? [1].

Ngay thời điểm bà bị bắt, phụ trách khu vực của Tổ chức Ân xá Quốc tế, bà Ming Yu Hah tuyên bố: “Phạm Đoan Trang đã truyền cảm hứng cho rất nhiều nhà hoạt động trẻ lên tiếng vì một nước Việt Nam công bằng, hội nhập và tự do hơn. Hàng ngày bà luôn đối mặt với nguy cơ bị tra tấn và đối xử tàn tệ”. Trên Twitter, ông Phil Robertson, Phó Giám đốc Tổ chức Theo dõi nhân quyền Quốc tế tố cáo: “Chính quyền Việt Nam đang chà đạp lên công lý”. Đại diện của Tổ chức Phóng viên không biên giới (RSF) tại khu vực châu Á – Thái Bình Dương, ông Daniel Bastard, khẳng định “Phạm Đoan Trang đã dẫn thân, đã tìm cách giải thích cho các công dân Việt Nam biết về những quyền của họ, đúng theo Hiến pháp Việt Nam”. Phạm Đoan Trang là tác giả của nhiều cuốn sách phổ cập về chính trị và tranh đấu cho nhân quyền, như “Chính trị bình dân”, “Phản kháng phi bạo lực”, đồng tác giả của “Báo cáo Đồng Tâm” thông tin về vụ Đồng Tâm khét tiếng, chính quyền huy động 3.000 công an đàn áp dân thường, ngay tại một làng ngoại ô Hà Nội trong đêm 9/1/2020.

Năm 2019, nhà báo Phạm Đoan Trang được RFS trao tặng giải “Tác động”. Trong quá khứ, RSF đã từng trao giải cho một số nhân vật như Lưu Hiểu Ba (Liu Xiaobo), sau này

trở thành khôi nguyên Nobel. Giải này lần đầu tiên được trao tại Nhà hát Deutches Theater (Berlin), với sự hiện diện của nhiều khách mời như Thị trưởng Berlin Michael Müller, Tổng biên tập The Guardian Alan Rusbridger và một số ký giả từng đoạt giải. Bà Trang đã thành lập “Luật Khoa tạp chí” trên mạng và tham gia biên tập trang The Vietnamese, giúp độc giả hiểu thêm về luật pháp để bảo vệ quyền lợi của mình, chống lại sự độc đoán. Tháng 6/2020, Hiệp hội các Nhà xuất bản Quốc tế (IPA/UIE) đã trao tặng giải thưởng “Voltaire” cho Nhà xuất bản Tự do mà bà là người đại diện. Nhà xuất bản này hẳn nhiên bị chính quyền coi là “bất hợp pháp”. Nhà báo Phạm Đoan Trang còn là thành viên sáng lập “Tạp chí Luật Khoa” song ngữ Anh –Việt, có trụ sở tại Đài Bắc. Tôn chỉ của Tạp chí là xây dựng một xã hội Việt Nam dân chủ và tự do.

Nghịch lý và sức ép

Nhóm chuyên gia Liên Hiệp Quốc cho biết các cáo buộc chống lại bà Phạm Đoan Trang xuất phát từ ít nhất ba báo cáo nhân quyền, mà bà là đồng tác giả, cũng như các trả lời phỏng vấn với một số hãng truyền thông nước ngoài. Ba báo cáo bao gồm báo cáo về thảm họa môi trường biển Formosa năm 2016 (liên quan đến công ty Đài Loan Formosa), Luật về tôn giáo năm 2016 và về các vấn đề nhân quyền ở Việt Nam nói chung. Các chuyên gia nhận định: “Điều 88 của Bộ Luật Hình sự Việt Nam 1999, mà bà Phạm Đoan Trang bị buộc tội, được định nghĩa một cách mơ hồ và vi phạm các chuẩn mực nhân quyền quốc tế”. Các chuyên gia một lần nữa kêu gọi Chính phủ Việt Nam bãi bỏ tất cả các điều khoản xâm phạm quyền tự do ngôn luận. Các chuyên gia cho biết, việc bắt và giam giữ một cá nhân thực hiện quyền tự do ngôn luận của mình để báo cáo về các vấn đề nhân quyền là tước đoạt tùy tiện quyền tự do của người dân theo luật pháp quốc tế về nhân quyền. Nhóm Công tác về Bắt giữ Tùy tiện của LHQ đã khẳng định việc chính quyền Việt Nam giam giữ bà

Phạm Đoan Trang là tùy tiện trong thông báo “Opinion 40/2021”, ban hành tháng 9/2021 [2].

Có thể gọi là “nghịch lý Việt Nam” khi các báo cáo tổng kết lại những quan ngại về nhân quyền đang được sử dụng chống lại chính những người bảo vệ nhân quyền, được sử dụng làm bằng chứng chống lại Đoan Trang trong phiên tòa hình sự. Điều này, theo các chuyên gia của LHQ, có thể gây ra những hậu quả sâu rộng và củng cố bầu không khí khủng bố ở Việt Nam, dẫn đến việc tự kiểm duyệt và ngăn cản những người khác hợp tác với LHQ. Hoạt động của các báo cáo viên đặc biệt và các chuyên gia độc lập nằm trong “Các Thủ tục Đặc biệt” của Hội đồng Nhân quyền, tên gọi chung để chỉ cơ chế giám sát độc lập của cơ quan Nhân quyền LHQ. Các chuyên gia về “các Thủ tục Đặc biệt” không phải là nhân viên LHQ, làm việc tự nguyện và không nhận lương. Công việc của các chuyên gia nói trên độc lập với bất kỳ chính phủ hoặc tổ chức nào.

Về sức khỏe của bà Phạm Đoan Trang, theo nhóm chuyên gia LHQ, bà chỉ mới được điều trị y tế gần đây, bất chấp sức khỏe của bà ngày càng giảm sút.

Ông Phạm Chính Trực, anh trai nhà hoạt động Phạm Đoan Trang nói với truyền thông quốc tế hôm 23/10 rằng, từ khi Phạm Đoan Trang bị bắt giam tới nay đã một năm nhưng gia đình vẫn chưa một lần được gặp. Các chuyên gia kêu gọi các cơ quan chức năng trước mắt cho phép bà Phạm Đoan Trang nhận được tất cả các chăm sóc y tế cần thiết. Một trong những lý do khiến Phạm Đoan Trang có thể được xử nhẹ lần này, theo ông Trịnh Hữu Long, đồng sáng lập, Tổng biên tập Luật Khoa Tạp Chí cho biết, có thể do chính quyền Việt Nam đang phải đàm phán với các quốc gia phương Tây, đặc biệt là Mỹ và EU, Canada, Úc, để có thêm nhiều vắc-xin và nhanh chóng ổn định tình hình kinh tế hiện nay. Bên cạnh đó, có thể Chính phủ Việt Nam đang nỗ lực giữ chân các doanh

nghiệp phương Tây, vốn đang tính chuyển kinh doanh sang các nước khác do tình hình khó khăn vì dịch COVID [\[3\]](#).

“Do đó, đây có thể là những bất lợi đối với chính quyền Việt Nam liên quan đến nhân quyền, nhưng có lợi cho các vụ án chính trị hiện nay,” ông Long nói.

Cũng theo ông Trịnh Hữu Long, các can thiệp, ý kiến từ LHQ vẫn rất quan trọng. “Lâu nay nhiều người vẫn chỉ trích LHQ là một tổ chức kém hiệu quả. Tuy nhiên tôi cho rằng ý kiến của họ vẫn rất có giá trị và là những ý kiến mà chính quyền Việt Nam phải để ý tới và phải phản hồi”. Bên cạnh đó, ông Long nhấn mạnh vai trò của sức ép trong nước. Ông nói: “Những hoạt động vận động của chúng ta ở trong nước từ xưa tới nay có hiệu quả tới đâu quả thật rất khó nói. Nhưng tôi cho rằng đây chính là sức ép mà chính quyền Việt Nam e ngại nhất. Chỉ bằng cách gây sức ép chúng ta mới có thể bảo vệ được những người đã dấn thân đấu tranh cho dân chủ... Do đó mong công chúng Việt Nam quan tâm tới các vụ án chính trị nhiều hơn, trong đó có vụ án của nhà báo Phạm Đoan Trang và lên tiếng về vụ án này bằng bất kỳ phương tiện nào bạn có” [\[4\]](#).

[RFA](#)